

فصل ۵

معدن

مقدمه

آمار و اطلاعات ارائه شده در این فصل از نتایج آمارگیری از معادن در حال بهره‌برداری کشور استخراج شده است که شامل مشخصات عمومی معادن در حال بهره‌برداری و تعداد معادن بر حسب نوع آن‌ها، مقدار و ارزش تولید مواد معدنی، ارزش افزوده و ارزش پرداختی‌ها و دریافتی‌های معادن و همچنین سرمایه‌گذاری معادن در حال بهره‌برداری می‌باشد.

همچنین آمارهای گزارش شده از سوی اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی که در زمینه مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی معدنی که به روش ثبتی تهیه می‌شود در این بخش ارائه گردیده است.

تعاریف و مفاهیم

معدن: مجموعه کانسار (ذخیره معدنی که بهره‌برداری از آن اقتصادی می‌باشد) و ماشین‌آلات و تسهیلاتی است که به منظور اکتشاف، تجهیز و بهره‌برداری و کانه‌آرایی از کانسار ایجاد شده است. کانه‌آرایی نیز به کلیه عملیات فیزیکی و شیمیایی که به منظور جداکردن قسمتی از مواد باطله از کانه و یا تفکیک کانه‌ها از یکدیگر صورت می‌گیرد اطلاق می‌شود.

معدن در حال بهره‌برداری: معدنی است که دارای مجوز بهره‌برداری از سازمان صنعت، معدن و تجارت استان (برای معادن غیر از شن و ماسه)، دفتر فنی استانداری (برای معادن شن و ماسه) می‌باشد و در سال آمارگیری، حداقل مدت ۳۰ روز به صورت پیوسته یا ناپیوسته مجموعه‌ای از عملیات استخراج (در پاره‌ای از موارد همراه با کانه‌آرایی) برای به دست آوردن کانه قابل فروش در آن انجام می‌شود.

مدیریت خصوصی: مدیریتی است که توسط افراد یا موسسات خصوصی اعمال می‌شود.

مدیریت عمومی: مدیریتی است که توسط وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک‌ها و شهرداری‌ها اعمال می‌شود.

شاغلان: تمامی افرادی هستند که در داخل یا خارج معدن به صورت تمام وقت یا پاره‌وقت برای معدن کار می‌کنند. شاغلان از نظر وظیفه‌ای که به عهده دارند به شاغلان خط تولید (ماهر و ساده) و سایر شاغلان تفکیک می‌شوند.

شاغلان ماهر خط تولید: کارکنانی هستند که به اعتبار دانش فنی و تجربه‌ای که کسب کرده‌اند، توانایی انجام یک قسمت از کار فنی خط تولید را داشته باشند، مانند مهندسان، تکنسین‌های فنی، استادکاران، سرکارگران، کارگران ماهر، تعمیرکاران و رانندگان.

شاغلان ساده خط تولید: کارکنانی هستند که شغل مورد تصدی آنان در خط تولید نیاز به تعلیم و کسب تجربه ندارد، مانند کارگران ساده، باربران و بارگیران.

سایر شاغلان: کارکنانی هستند که در معدن یا دفتر مرکزی به کارهای اداری، مالی و خدماتی اشتغال دارند و عموماً کارمند نامیده می‌شوند.

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران: عبارت از مزد و حقوق و سایر پرداختی‌ها (پول، کالا و...) به مزد و حقوق بگیران است.

سرمایه‌گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه‌ای): تغییرات ایجاد شده در ارزش اموال سرمایه‌ای (مجموع ارزش خرید یا تحصیل و هزینه تعمیرات اساسی اموال سرمایه‌ای منهای ارزش فروش یا انتقال اموال سرمایه‌ای) طی دوره زمانی معین را سرمایه‌گذاری گویند.

ارزش افزوده: عبارت از ارزش دریافتی‌ها (ستاندها) منهای ارزش پرداختی‌ها (داده‌ها) است.

میلیارد ریال سرمایه‌گذاری بیش از ۹۶ درصد مربوط به ماشین‌آلات، ابزار و وسایل کار بادوام تجهیزات اداری و کمتر از ۴ درصد در بقیه اموال سرمایه‌ای بوده است.

ارزش دریافتی‌ها (ستانده‌ها): عبارت است از ارزش تولیدات مواد معدنی، ضایعات قابل فروش مواد معدنی، ساخت و تعمیر اساسی اموال سرمایه‌ای توسط شاغلان معدن و سایر دریافتی‌های معدن است که شامل دریافتی بابت کارهای کنتراتی، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری، تعمیرات جزئی ماشین‌آلات آزمایشگاه و... می‌باشد.

ارزش پرداختی‌ها (داده‌ها): عبارت از ارزش مواد، ابزار و وسایل کار کم دوام، سوخت مصرف شده، آب و برق خریداری شده و سایر پرداختی‌ها است که شامل پرداختی بابت کارهای کنتراتی، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری، تعمیرات جزئی ماشین‌آلات، آزمایشگاه و ... می‌باشد.

شرکت تعاونی معدنی: نوعی شرکت تعاونی است که در زمینه استخراج، بهره‌برداری و فروش مواد استخراج شده از معادن فعالیت دارد.

گزیده اطلاعات

براساس نتایج آمارگیری از معادن فعال در سال ۱۳۹۳، ۸۹ معدن در حال بهره‌برداری در استان وجود داشته است. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که در مجموع ۱۵۰۰ نفر در این معادن به کار اشتغال داشته‌اند که تعداد شاغلان نسبت به سال ۱۳۹۲، ۲۱ درصد کاهش داشته است.

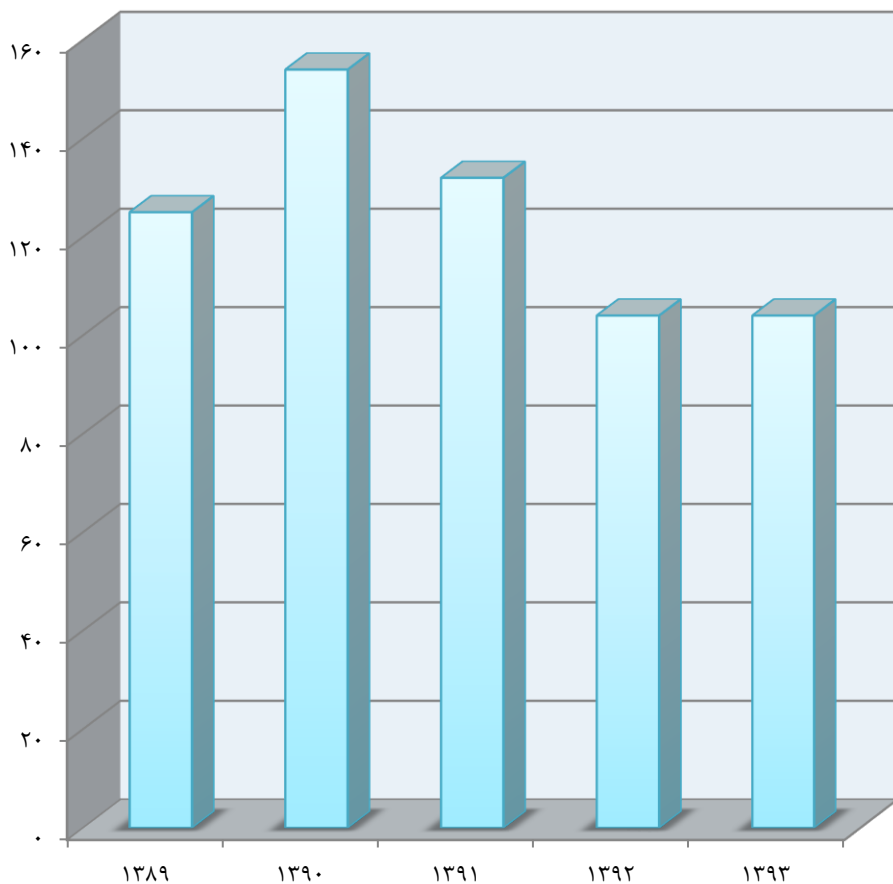
در همین سال ارزش تولیدات مواد معدنی حدود ۹۱۵ میلیارد ریال بوده که در بین فعالیت‌های مختلف، معادن استخراج سنگ‌های تزئینی با ۳۹۶/۶ میلیارد ریال و سنگ آهک با ۳۲۸/۵ میلیارد ریال، بیش‌ترین ارزش تولید سالانه را داشته‌اند. ارزش افزوده حاصل از فعالیت معادن در حال بهره‌برداری استان در سال ۱۳۹۳ حدود ۶۵۴ میلیارد ریال بوده است که معادن استخراج سنگ‌های تزئینی و سنگ آهک به ترتیب با ۲۹۵/۳ و ۲۱۴/۱ میلیارد ریال دارای بالاترین میزان ارزش افزوده بوده‌اند که در مجموع این معادن ۷۸ درصد از کل ارزش افزوده این بخش را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین در سال ۱۳۹۳ از مجموع ۹۰

۵-۱- مشخصات عمومی معادن در حال بهره‌برداری برحسب فعالیت

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران (هزار ریال)	تعداد شاغلان	تعداد معادن			سال و فعالیت
		مدیریت خصوصی	مدیریت دولتی	جمع	
۹۸۷۴۸۶۵	۱۴۸۹	۷۴	۱۰	۸۴۱۳۷۵
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰۱۳۸۰
۶۵۰۶۵۹۹۳	۲۰۲۹	۹۱	۹	۱۰۰۱۳۸۵
۹۱۴۶۳۰۰۰	۱۴۸۳	۱۱۸	۷	۱۲۵۱۳۸۹
۹۳۰۰۰۰۰۰	۱۴۲۸	۱۴۹	۵	۱۵۴۱۳۹۰
۹۳۳۶۹۰۰۰	۱۷۳۳	۱۲۲	۱۰	۱۳۲۱۳۹۱
۲۱۶۴۹۱۰۰۰	۱۹۱۶	۱۰۴	۰	۱۰۴۱۳۹۲
۲۰۰۰۸۸۰۰۰	۱۵۰۰	۸۳	۶	۸۹۱۳۹۳
۰	۰	۰	۰	۰استخراج زباله سنگ
۱۳۷۶۶۰۰۰	۱۲۲	۱۲	۲	۱۴استخراج شن و ماسه
۱۰۵۷۰۲	۷۹۳	۳۲	۳	۳۵استخراج سنگ های تزئینی
۲۵۱۰۰۰۰	۲۳	۳	۰	۳استخراج سنگ لاشه
۵۴۰۷۸۰۰۰	۴۱۳	۲۱	۱	۲۲استخراج سنگ آهک
۲۱۳۲۰۰۰	۱۹	۲	۰	۲استخراج سنگ گچ
۱۴۰۳۶۰۰۰	۵۳	۳	۰	۳استخراج سیلیس
۳۳۴۰۰۰۰	۲۷	۳	۰	۳استخراج فلدسپات
۴۵۲۵۰۰۰	۵۰	۷	۰	۷استخراج تالک

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر.م).

۵-۱- تعداد معادن در حال بهره‌برداری استان

مبنا: جدول ۵-۱

۵-۲- تعداد معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت و نوع استخراج

سال و فعالیت	جمع	استخراج روباز	استخراج زیر زمینی	استخراج روباز و زیر زمینی
.....۱۳۷۵	۸۴	۸۴	.	.
.....۱۳۸۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
.....۱۳۸۵	۱۰۰	۱۰۰	.	.
.....۱۳۸۹	۱۲۵	۱۲۵	.	.
.....۱۳۹۰	۱۵۴	۱۵۴	.	.
.....۱۳۹۱	۱۳۲	۱۳۲	.	.
.....۱۳۹۲	۱۰۴	۱۰۴	.	.
.....۱۳۹۳	۱۹	۱۱	۱	۰
.....استخراج زباله سنگ	۰	۰	.	.
.....استخراج شن و ماسه	۱۴	۱۴	.	.
.....استخراج سنگ های تزئینی	۳۵	۳۵	.	.
.....استخراج سنگ لاشه	۳	۳	.	.
.....استخراج سنگ آهک	۲۲	۲۱	۱	.
.....استخراج سنگ گچ	۲	۲	.	.
.....استخراج سیلیس	۳	۳	.	.
.....استخراج فلدسپات	۳	۳	.	.
.....استخراج تالک	۷	۷	.	.

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر.م).

۵-۳- تعداد شاغلان معادن در حال بهره برداری برحسب فعالیت

سایر کارکنان (اداری ، مالی و خدماتی)	کارکنان خط تولید		جمع	سال و فعالیت
	ساده	ماهر		
۵۰۵	۴۰۱	۲۹۸	۱۲۰۴۱۳۷۵
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰۱۳۸۰
۱۰۲۹	۶۵۹	۳۴۱	۲۰۲۹۱۳۸۵
۶۸۰	۴۲۵	۳۷۸	۱۴۸۳۱۳۸۹
۲۱۵	۳۲۶	۸۸۷	۱۴۲۸۱۳۹۰
۲۵۶	۴۹۷	۹۹۶	۱۷۴۹۱۳۹۱
۶۲۵	۲۵۶	۱۰۳۵	۱۹۱۶۱۳۹۲
۵۲۵	۲۹۴	۶۸۱	۱۵۰۰۱۳۹۳
۰	۰	۰	۰استخراج زباله سنگ
۶۱	۲۷	۳۵	۱۲۲استخراج شن و ماسه
۲۶۱	۱۶۴	۳۶۸	۷۹۳استخراج سنگ های تزئینی
۱۱	۲	۱۰	۲۳استخراج سنگ لاشه
۱۵۱	۷۹	۱۸۳	۴۱۳استخراج سنگ آهک
۷	۲	۱۰	۱۹استخراج سنگ گچ
۵	۶	۴۲	۵۳استخراج سیلیس
۹	۷	۱۱	۲۷استخراج فلدسپات
۲۱	۷	۲۲	۵۰استخراج تالک

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر.م).

۲-۵- کارکنان خط تولید معادن در حال بهره‌برداری

مبنا: جدول ۳-۵

۵- معادن سالنامه آماری استان لرستان- ۱۳۹۴

۵-۴- مقدار و ارزش تولید مواد معدنی معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

ارزش (میلیون ریال)		مقدار (هزار تن)		فعالیت
۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
۹۱۵۰۱۵	۱۵۲۴۶۳	۵۰۳۳	۶۷۱۰	جمع.....
.	.	.	.	استخراج زباله سنگ.....
۵۲۸۵۴	۱۴۸۳۷۰	۵۶۲	۲۰۲۳	استخراج شن و ماسه.....
۳۹۶۶۰۱	۴۰۳۶۹۹	۸۶۷	۱۰۸۰	استخراج سنگ های تزئینی.....
۷۵۰۰	۴۸۰۰	۴۵	۲۴	استخراج سنگ لاشه.....
۳۲۸۵۳۵	۲۰۹۹۰۴	۲۹۹۶	۲۹۳۱	استخراج سنگ آهک.....
۱۲۵۵۰	۱۶۸۵۰	۱۶۰	۳۱۰	استخراج سنگ گچ.....
۹۷۸۲۵	۵۵۵۶۰	۳۰۲	۲۵۸	استخراج سیلیس.....
۳۶۸۰	۳۸۷۰	۲۴	۳۱	استخراج فلدسپات.....
۱۵۴۷۰	۹۴۱۰	۷۸	۵۲	استخراج تالک.....

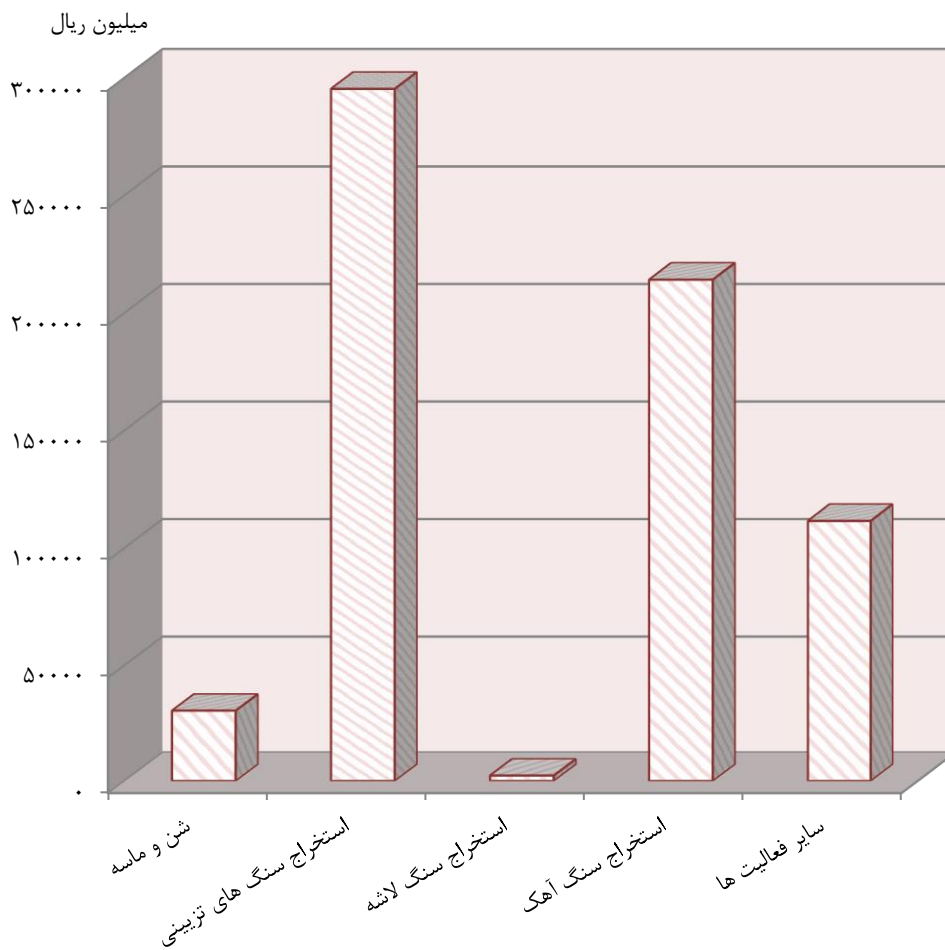
مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر.م).

۵-۵- ارزش افزوده و ارزش پرداختها و دریافت های معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت: ۱۳۹۳ (میلیون ریال)

فعالیت	ارزش افزوده	پرداخت ها(داده ها)	دریافت ها(ستانده ها)
جمع.....	۶۵۳۵۱۵	۲۸۱۰۸۶	۹۳۴۶۷۱
استخراج زباله سنگ.....	.	.	.
استخراج شن و ماسه.....	۳۰۳۶۱	۲۳۳۲۲	۵۳۶۸۴
استخراج سنگ های تزئینی.....	۲۹۵۲۹۶	۱۱۲۲۳۸	۴۰۷۵۳۵
استخراج سنگ لاشه.....	۲۳۱۳	۵۴۰۲	۷۷۱۵
استخراج سنگ آهک.....	۲۱۴۱۳۲	۱۱۹۷۸۷	۳۳۳۹۱۹
استخراج سنگ گچ.....	۹۶۹۶	۳۱۰۶	۱۲۸۰۲
استخراج سیلیس.....	۹۰۹۳۵	۷۹۴۶	۹۸۸۸۰
استخراج فلدسپات.....	۱۳۶۲	۲۷۱۰	۴۰۷۲
استخراج تالک.....	۹۴۹۰	۶۵۷۵	۱۶۰۶۵

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر.م).

۳-۵- ارزش افزوده ایجاد شده در معادن در حال بهره‌برداری
استان بر حسب فعالیت: ۱۳۹۳

مبنا: جدول ۵-۵

۵-۶- سرمایه‌گذاری معادن در حال بهره‌برداری برحسب فعالیت و نوع اموال سرمایه‌ای: ۱۳۹۳
(میلیون ریال)

وسایل نقلیه	ماشین آلات، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری	جمع	فعالیت
۱۸۶۸	۱۷۱۶۶	۹۰۲۶۳	جمع.....
.	.	.	استخراج زباله سنگ.....
۱۷۰	۳۱۲۴	۳۲۹۴	استخراج شن و ماسه.....
۱۳۳۷	۵۸۶۳۵	۶۰۴۳۷	استخراج سنگ های تزئینی.....
.	۵۰۰	۵۴۰	استخراج سنگ لاشه.....
۳۵۱	۲۱۴۵۶	۲۲۵۳۰	استخراج سنگ آهک.....
.	۹۰۰	۹۰۰	استخراج سنگ گچ.....
.	۱۶۰۲	۱۶۰۲	استخراج سیلیس.....
۱۰	۱۱۰	۱۲۰	استخراج فلدسپات.....
.	۸۴۰	۸۴۰	استخراج تالک.....

سایر	توسعه و اکتشاف	راه اختصاصی	ساختمان	فعالیت
۲۲۳	.	.	۱۰۰۵	جمع.....
.	.	.	.	استخراج زباله سنگ.....
.	.	.	.	استخراج شن و ماسه.....
.	.	.	۴۶۵	استخراج سنگ های تزئینی.....
.	.	.	۴۰	استخراج سنگ لاشه.....
۲۲۳	.	.	۵۰۰	استخراج سنگ آهک.....
.	.	.	.	استخراج سنگ گچ.....
.	.	.	.	استخراج سیلیس.....
.	.	.	.	استخراج فلدسپات.....
.	.	.	.	استخراج تالک.....

مأخذ - مرکز آمار ایران. (ر.م).

۵-۷- مشخصات عمومی شرکتهای تعاونی معدنی در پایان سال (هزار ریال)

سرمایه	شاغلان	عضو	تعداد	سال و شهرستان
۶۶۸۳۰۲۷	۷۸۸	۱۳۷۹	۱۰۴۱۳۷۵
۴۹۵۶۳۱	۲۰۲	۲۰۷	۲۹۱۳۸۰
۲۵۵۶۳۹۸	۱۳۴۷	۱۹۳۳	۱۴۲۱۳۸۵
۳۲۰۴۳۰۸	۱۳۷۶	۱۴۰۰	۱۴۳۱۳۹۰
۳۳۸۲۸۰۸	۱۴۶۱	۱۵۱۹	۱۶۰۱۳۹۱
۳۲۴۸۴۰۸	۱۲۴۷	۱۸۰۱	۱۵۱۱۳۹۲
۷۸۵۷۶۰۸	۱۲۵۳	۱۷۵۱	۱۴۹۱۳۹۳
۷۶۱۳۴۴۲	۱۱۴۴	۱۳۲۸	۱۳۶۱۳۹۴
۴۷۰۰	۲۳	۳۰	۳ازنا
۲۰۸۴۷۶۸	۶۴۸	۷۸۹	۷۷الیگودرز
۴۳۵۰	۳۵	۴۵	۶بروجرد
۴۶۴۳۲۵۰	۲۸	۲۸	۴پلدختر
۲۷۰۷۴	۳۱۲	۲۶۰	۳۶خرم آباد
.دلفان
۸۰۶۳۰۰	۵۸	۴۸	۶دورود
.دوره
.رومشکان
۲۱۰۰۰	۱۹	۱۴	۲سلسله
۲۱۰۰۰	۲۱	۱۴	۲کوههدشت

مأخذ - اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان لرستان.

